

ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПІВ ЕЛІНОР ОСТРОМ ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ

Обґрунтовується доцільність і необхідність використання відомих принципів Елінор Остром для управління ресурсами інноваційних адміністративних утворень, які виникають в результаті децентралізації системи публічного управління та адміністрування, а саме – об'єднаних територіальних громад. Ідентифікуються умови забезпечення необхідного територіальній громаді раціонального управління використанням її ресурсного потенціалу, необхідного для сталого розвитку і економічного добробуту громади і більшості її членів, які ґрунтуються на нових правилах організації використання спільних ресурсів за загальної участі в процесах прийняття необхідних рішень інтелекту всього населення. Продемонстровано, що саме інтелект людей є тим природним ресурсом, який має домінуючий вплив на всі інші складові живої і неживої природи територіальної громади та спричиняє позитивні/негативні, зворотні/незворотні, соціальні/асоціальні зміни, в зв'язку з чим першопричиною всіх дій і впливів людських ресурсів на оточуюче середовище виступає інтелектуальна активність останніх, а отримані в результаті цієї активності інтелектуальні продукти є наслідком їх спільної розумової діяльності. Доведена необхідність формування, впровадження і розвитку інноваційних технологій організації партнерської співпраці між всіма суб'єктами – індивідуумами, які належать до місцевої влади, до бізнесу, до громадських, політичних і релігійних організацій, до місцевої інтелігенції і пересічних громадян, формування нової управлінської культури як тих хто управляє, так і тих ким управляють, формування відкритих партнерських стосунків між представниками різноманітних груп впливу із своїми соціальними, економічними і екологічними цілями та інтересами шляхом обов'язкового і на постійній основі їх залучення до соціальних комунікацій та формування інтегрального інтелекту громад, освоєння новообраними лідерами і представниками ключових груп впливу територіальних громад сучасних інтелектоінтегруючих та інтелектомотивуючих технологій та інструментів інтелектокористування.

Ключові слова: громада; територія; ресурси; управління; інтелект; технологія; результативність; ефективність; розвиток; принципи; модифікація.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Процеси децентралізації влади в Україні через передачу владних повноважень і ресурсів об'єднаним територіальним громадам (ОТГ), створених в її регіонах, демонструють наявність різноманітних проблем, від раціонального і якісного вирішення яких залежатиме успіх чи не найголовнішої реформи країни – адміністративної.

Набутий світовою спільнотою досвід місцевого самоврядування є достатньо багатим і різноманітним для того, щоб використати його найкращі зразки і рекомендації для країни, в якій тривалий час панували закони «демократичного централізму».

Звертаючись до національного досвіду попередніх поколінь, слід зауважити, що Іван Франко у праці «Що таке громада і чим вона повинна бути» наголошував, що «... кожна держава складається з громад – сільських чи міських, то все одно перше і найголовніше завдання тих, хто управляє державою, країнами, повітами має бути таке, щоб добре упорядкувати і мудрими правами як найбільше забезпечити найменшу, але основну одиницю. Бо коли громада зле впорядкована, бідна, темна і сама в собі розлазиться, то, очевидно, що й увесь побудований на ній порядок повітовий, крайовий і державний не може бути тривалим» [1, с. 175].

Такою «основною одиницею» сьогодні в Україні покликана стати ОТГ та її право на місцеве самовря-

дування, яке, згідно Ст. 140 Конституції України, є правом жителів села чи добровільно об'єднаних у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України, а утворених ними органів місцевого самоврядування управляти майном комунальної власності, встановлювати місцеві податки і збори, проводити референдуми і реалізовувати їх результати, утворювати і контролювати діяльність комунальних підприємств, організацій та установ, вирішувати інші питання [2].

Проте, тривале управління життєдіяльністю територіальних громад України на основі «радянської» моделі і традиційних методів організації їх життєдіяльності, є настільки вкоріненим у менталітет як пересічних членів громад, так і обраних ними керівників та членів територіальних представницьких органів, що або не дають останнім можливості ефективно і результативно управляти використанням ресурсів, власником або розпорядником яких вона є, або це управління здійснюється неефективно. Тому ключовою проблемою сьогодення є відсутність досвіду належного використання владних повноважень для ефективного використання всіх наявних у розпорядженні ОТГ видів ресурсів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Підтвердженням цього можуть служити результати контент-аналізу багатьох дефініцій і трактувань поняття ТГ (ОТГ) у вітчизняних і зарубіжних джерелах [для прикладу, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 9], які дозволяють звернути увагу на один значущий, на нашу думку, факт. Практично ні в одному визначенні ТГ (ОТГ) не фігурує такий важливий з точки зору соціально-економічно-екологічного критерію її сталого розвитку елемент територіальної громади, як ресурси тієї території, в межах якої громада є локалізованою і може їх використовувати для забезпечення економічного соціального і екологічного добробуту громадян,

З більшості визначень не стає очевидним факт того, що органи управління життєдіяльністю ТГ (ОТГ), виступаючи суб'єктом використання всього належного громаді ресурсного забезпечення (людських, фінансових, інфраструктурних і природних ресурсів), зобов'язані забезпечувати використання всіх, без виключення, видів ресурсів ефективно і результативно.

Хоча в дослідженні [10] проф. Т. Безверхнюк абсолютно слушно відстоює факт, що поняття ресурсного забезпечення полягає не тільки у наявності і доступності використанні ресурсів, а й у необхідності існування відповідного управлінського механізму, який має забезпечити їх ефективне використання. Однак, за різноманітними політичними, юридичними, соціологічними і др. визначеннями ознак, особливостей, повноважень, функцій, прав і обов'язків ТГ (ОТГ) губиться основна мета об'єднання людей в територіальну спільноту – досягнення всіма ними спільного добробуту на основі раціонального використання всіх її ресурсів на благо громади, а не її окремим членам, групам, угрупованням і т. п.

Формулювання цілей статті. Ідентифікація умов раціонального управління використанням ресурсного потенціалу територіальної громади, необхідного для її сталого розвитку і забезпечення економічного добробуту більшості її членів, а також формулювання нових правил організації використання спільних ресурсів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цілком очевидно, що в основі будь-яких процесів самоорганізації і самоврядування ОТГ повинно лежати усвідомлення більшістю їх членів потреба і відчуття спільної відповідальності за вирішення питань і проблем своєї позитивної життєдіяльності з використанням локалізованого на її території відповідного набору природних ресурсів, щодо доцільності використання яких у багатьох членів громади і її керівних органів можуть виникати різні цілі та інтереси.

В монографії [11, с. 124–125], присвяченій теоретичному обґрунтуванню можливостей гармонізації цілей та інтересів індивідумів – суб'єктів господарювання окремої соціально-економічної системи, якою, без сумніву, є ТГ(ОТГ), такий хаотичний стан інтерпретовано множиною N векторів, векторна сума яких

$$\Sigma(C1, C2 \dots C(i-1), Ci, C(i+1), \dots CN) << Rez_{max} \quad (1)$$

в просторі соціально-економічно-екологічних цілей з цілком очевидних причин своєї різноспрямованості не досягатиме загальносистемної цілі (☼), де Ci – елементарний вектор соціальних, економічних і екологічних цілей та поведінки i -го члена спільноти, а Rez_{max} – потенційно досяжний результат її діяльності (Рис. 1).

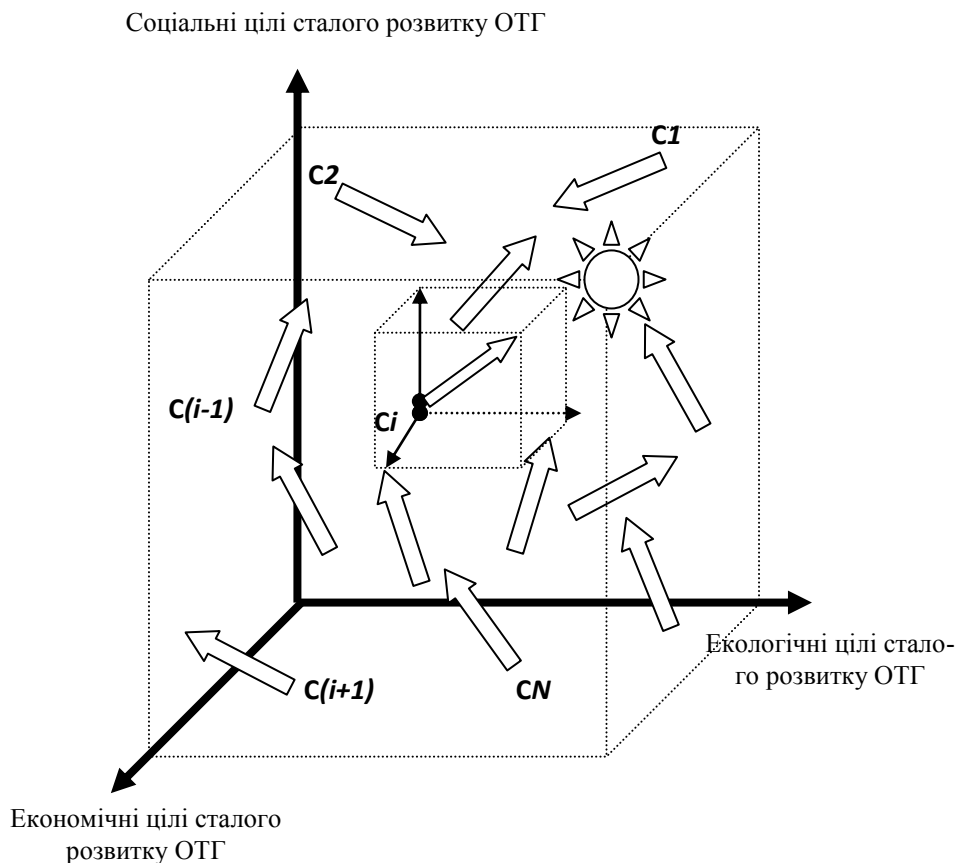

Рис. 1. Просторова модель цілей ОТГ з загальною кількістю N учасників і дисгармонізованими інтересами і цілями (реінтерпретовано автором за Дж. [8])

Якщо згадати, що автор іншої монографії інтерпретує місцеве самоврядування як форму «...суто громадської активності, що впливає з природного права громадян держави вирішувати на власний розсуд (тут і далі підкреслено мною, П. Р.) (але відповідно до закону), питання, які виникають в процесі повсякденного управління територіальними справами без прямого втручання органів державної влади» [12, с. 306], то стає очевидним факт, що саме «власний розсуд» членів громади повинен стати об'єктом комунікаційного впливу її керівного органу. При цьому, останній, шляхом об'єднання інтелектуальних ресурсів N членів громади, повинен привести більшість учасників до прийняття спільно сформульованих і схвалених більшістю із N учасників цілей її розвитку і використання ресурсів, які принесуть громаді позитивні результати.

Адже «Не існує іншого шляху комунікації, окрім досягнення територіальною громадою позитивних результатів у процесі життєдіяльності. Лише спільна робота, яка дає результати, здатна пробудити та поживити громадянську ініціативу» [3].

При цьому, автором монографії [11] доведено, що $\Sigma(C1, C2 \dots C(i-1), Ci, C(i+1), \dots CN) \rightarrow Rez_{max}$ (2) тільки за умови, коли всі, або принаймні більшість із N індивідуумів – суб'єктів ТГ (ОТГ) під впливом органу управління спільно сформували цілі розвитку громади і свідомо переорієнтувались на загальносистемний комплекс цілей (☼) (Рис. 2).

Тобто, головною рушійною силою ТГ(ОТГ) виступають її внутрішні інтелектуальні ресурси, «власний розсуд», усвідомлення жителями громади єдності та належності до спільноти

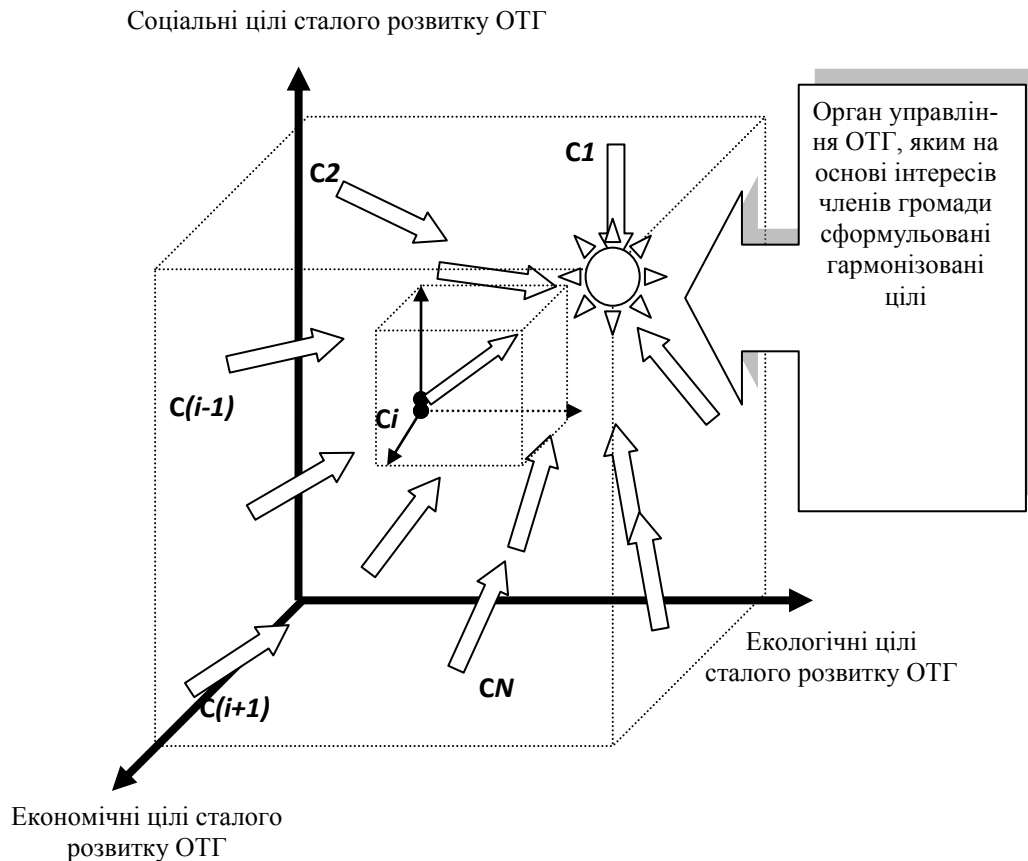

Рис. 2. Просторова модель ОТГ, в якій більшість із N учасників під впливом органу управління орієнтовані на спільні цілі та інтереси (реінтерпретовано автором за Дж. [8])

Звернемо увагу на той факт, що у наведених автором публікації [13] словах урядовця «Якщо громада розумітиме, що вона має повноваження і фінансову базу на виконання цих повноважень, вона буде розвиватись» присутня і головна умова досягнення успіху підсвідомо сформульована словами «Якщо громада розумітиме ...».

Таким чином, ми в черговий раз повертаємось до «розуміння громади», її «власного розсуду», а іншими словами – до її інтегрального інтелекту її людських ресурсів, належне використання якого обраним громадянами органом управління та його лідером повинно бути запорукою її успішного розвитку і процвітання.

Таким чином, інтегральний інтелект громади покликаний попередити ситуацію з можливістю утворення громад, «... в яких владу захоплюють якісь корупціонери і відверті злочинці. І вони будуть пробувати використовувати свою владу для подальшого збагачення» [14] за рахунок нещадної або злочинно неправильної експлуатації всіх видів її ресурсів.

Тому, мета статті полягає в ідентифікації умов забезпечення необхідного територіальній громаді раціонального управління використанням її ресурсного потенціалу, необхідного для сталого розвитку і економічного добробуту громади і більшості її членів.

Розв'язок такого складного соціально-економічно-екологічного завдання, як управління використанням людськими спільнотами спільних ресурсів, було свого часу запропоновано лауреатом Нобелівської премії проф. Елінор Остром (Elinor Ostrom). В результаті дослідження еволюції інститутів колективної діяльності в роботі [15], нею було доведено, що обов'язковою умовою успіху будь-якої організованої людської спільноти в процесі творення, прийняття і підтримання нових правил організації використання спільних ресурсів з одночасним уникненням і їх надмірного споживання, і мінімізації адміністративних витрат є загальна участь в цьому процесі всього населення. Тобто, в процесі управління використанням будь-яких спільних ресурсів в першу чергу повинні залучатися людські ресурси та їх інтелект.

Усвідомлюючи, що людські ресурси є, без сумніву, тим природним ресурсом, домінуючий вплив якого на всі інші складові живої і неживої природи планети Земля у будь-якому її куточку (в т. ч. зайнятому тією чи іншою територіальною громадою) спричиняє позитивні/негативні, зворотні/незворотні, соціальні/асоціальні і т. п. зміни, неважко прийти до висновку, що першопричиною всіх дій і впливів людських ресурсів на оточуюче середовище виступає інтелекту-

альна активність останніх та отримані в результаті цієї активності інтелектуальні продукти (ідеї та ідеології, відкриття і винаходи, техніка і технології, бізнес-ідеї і бізнес-плани, твори мистецтва і рукотворні зміни оточення тощо). Тобто, первинним джерелом більшості змін в середовищі існування людства, людських спільнот і кожної людини є їх розумова діяльність, названа в [16] процесом «інтелектокористування», який повинен передувати будь-яким іншим процесам природокористування.

Оскільки будь-яка спільнота людей, яка проживає і діє на певній території, окрім переліку уже названих вище ресурсів володіє певним інтелектуальним ресурсом і відповідним потенціалом, то саме від організації належного використання останнього для добре

обгрунтованих, прийнятих і реалізованих управлінських рішень органом управління життєдіяльністю громади залежить коефіцієнт трансформації ресурсів ОТГ у позитивні результати Rez_{max} і у рівень її соціально-економічного добробуту.

В зв'язку з цим, для удосконалення процесів і процедур використання спільних інтелектуальних ресурсів ТГ (ОТГ) як основи раціоналізації використання всіх інших видів ресурсів на її загальне благо і розвиток, а не на шкоду і занепад, вважаємо за доцільне адаптувати для специфічних умов управління використанням інтелектуальних ресурсів територіальних громад п'ять основоположних принципів Е. Остром проектування правил управління іншими спільними ресурсами (Таблиця 1).

Таблиця 1

Адаптація принципів Е. Остром проектування правил управління спільними ресурсами ОТГ для управління використанням її інтелектуальних ресурсів (розроблено авторами на основі дж. [12, с. 347])

Принципи Е. Остром	Авторська адаптація для спільних інтелектуальних ресурсів	Очікувані результати
- коло користувачів, яким дозволено використовувати спільні ресурси, чітко визначено (1-й принцип проектування);	- користувачами спільних інтелектуальних ресурсів ОТГ (кваліфікованими, грамотними і вмільми) повинні бути обрані громадою лідери – офіційна влада, лідери ключових груп впливів;	Обрані громадою представницький орган і його лідер будуть обізнані із станом її ресурсного забезпечення.
- правила враховують специфічні властивості спільних ресурсів і спільноти користувачів, які експлуатують цей спільний ресурс (2-й принцип проектування);	- специфікою людських ресурсів ОТГ є мультивекторність і дезінтегрованість їх цілей та інтересів, що вимагає від користувачів вміння використання інтелектоінтегруючих технологій управління людськими ресурсами з метою гармонізації інтересів і цілей більшості членів громади;	Забезпечення гармонізації інтересів і цілей діяльності більшості членів ОТГ
- правила спроектовані, хоча б частково, місцевими користувачами (3-й принцип проектування);	- правила інтелектокористування в громаді встановлюються керівним органом як обов'язок всіх лідерів звертатись до інтелекту людей через організацію референдумів, слухань, сходів, фокусних груп, опитувань і т. п.	Формування патисипативної, синархічної моделі управління всіма ресурсами ОТГ
- нагляд за виконанням правил здійснюється індивідами, призначеними користувачами (4-й принцип проектування);	- контроль за виконанням лідером і органами влади ОТГ правил інтелектокористування в процесах прийняття спільних рішень щодо раціонального використання всіх інших ресурсів здійснюється всіма її членами, відповідальними особами органу управління, громадськими організації-ями і т. п.	Підконтрольність, відкритість і прозорість дій лідера і органу управління ОТГ з проблем використання всіх видів її ресурсів
- за їх невиконанням слідує санкція, що є шкалою відкаліброваних покарань (5-й принцип проектування).	- покарання користувачів в разі невиконання ними правил інтелектокористування включає наступні дії громади: висловлення недовіри, дострокове припинення повноважень, необрання на наступний термін, звернення до правоохоронних органів і т. п.	Відповідальність лідера і органу управління ОТГ за дії, які не відповідають інтересам більшості членів громади

Таким чином, для виконання адаптованих правил проектування процесів результативного і ефективного управління використанням спільних ресурсів ОТГ слід визнати, що використання всіх (включаючи інтелектуальні) ресурсів соціально-економічно-екологічного розвитку громади є неможливим без формування, впровадження і розвитку інноваційних традицій і технологій партнерської співпраці між всіма її суб'єктами – індивідуумами, які належать до місцевої влади, до бізнесу, до громадських, політичних і релі-

гійних організацій, до місцевої інтелігенції і пересічних громадян.

Це вимагає формування нової управлінської культури і є проблемою свідомості як тих хто управляє, так і тих ким управляють, тобто спільною проблемою всіх категорій населення територіальних громад, вирішення якої є можливим тільки на основі і в процесі формування відкритих партнерських стосунків між представниками різноманітних груп впливу із своїми соціальними, економічними і екологічними цілями та інтересами шляхом обов'язкового і на постійній осно-

ві їх залучення до соціальних комунікацій та формування інтегрального інтелекту громад і, що саме важливе, освоєння новообраними лідерами і представниками ключових груп впливу територіальних громад сучасних інтелектоінтегруючих та інтелектомотивуючих технологій та інструментів управління [11, 17, 18, 19] і лідерства [20, 21].

Однак, не дивлячись на потужні зусилля і ресурси різноманітних організацій міжнародної технічної допомоги, спрямованих на навчання і розвиток лідерів місцевого самоврядування в Україні, слід констатувати, що на сьогоднішній день ці технології і, тим більше, традиції в практичному управлінні територіальними громадами відсутні.

Адже, недаремно автором ще зовсім свіжого дослідження 2016 року з проблем ефективного управління територіальними громадами було підкреслено, що «Лідерам та виконавцям реформи децентралізації в Україні було б корисно ознайомитися із сучасними науковими концепціями та обґрунтувати свої політичні рішення на фундаменті світової науки» [6].

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. В зв'язку з цим слід констатувати, що процес децентралізації влади і розбудови місцевої демократії вимагає радикальних змін в структурах, технологіях та інструментах місцевого самоврядування-управління і сьогодні стає спільним завданням як центральних і регіональних органів державної влади та місцевого самоврядування, так і територіальних громад – місцевих спільнот людей. Успіх цього складного і тривалого процесу лежить в площині інтелектуального пошуку належних змін і рішень з їх реалізації шляхом співпраці і досягнення

компромисів в гармонізації цілей та інтересів більшості суб'єктів кожної територіальної громади, об'єднаних їх лідерами і органами управління в єдиний інтелект територіальної громади.

Таким чином, вирішення складної проблеми оптимізації використання спільних ресурсів територіальними громадами України з використанням п'яти модифікованих авторами з метою удосконалення діяльності новостворених ОТГ відомих принципів Е. Остром, є тільки одним із можливих варіантів, який звертається до інноваційного залучення до процесів і процедур управління діяльністю локальних громад інтелектуальних ресурсів їх населення.

Тому, архіважливою умовою успіху процесу децентралізації слід вважати запровадження в практику управління новоствореними ОТГ процедур і стандартів нової публічної політики, нових зразків, моделей, технологій та інструментів публічного управління і адміністрування, притаманних розвинутим демократичним суспільствам на основі активних соціальних комунікацій і залучення громадян до співуправління.

Модифіковані принципи Е. Остром щодо використання спільних інтелектуальних ресурсів територіальних громад України доцільно в пріоритетному порядку спрямувати на удосконалення процесів і процедур використання інтелектуальних ресурсів людських спільнот їх лідерами і органами управління.

Відсутність у діючих і новобраних лідерів членів представницьких органів ОТГ необхідного досвіду у належному використанні місцевих інтелектуальних ресурсів слід ліквідувати за рахунок масштабного запровадження навчання і науково-консультаційного супроводу їх діяльності.

Список використаних джерел

1. Франко І. Що таке громада і чим вона повинна бути? / Іван Франко // Збір. творів: У 50 т. – К. : Наукова думка, 1984, – Т. 44, кн.2. – С. 175–180.
2. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 140.
3. Мороз О. Територіальна громада: сутність, становлення та сучасні українські реалії / О. Мороз // Науковий вісник «Демократичне врядування». – 2008. – Вип. 2. – С.
4. Муркович Л. Територіальна громада як суб'єкт місцевого самоврядування в Україні: теоретичні аспекти / Л. Муркович // [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02\(5\)/10mliuta.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02(5)/10mliuta.pdf)
5. Гейда О. В. Види територіальних громад в Україні та особливості їх правового статусу: загальна характеристика / О. В. Гейда // Європейські перспективи. – 2012. – № 3 ч.3. – С. 9-13.
6. Семяновський В. М. Територіальні громади як гетерархічні системи і проблеми ефективного управління ними / В. М. Семяновський // Науковий вісник національної академії статистики, обліку та аудиту. – 2016. – № 3. – С. 104–110.
7. Територіальна громада як базова ланка адміністративно-територіального устрою України: проблеми та перспективи реформування. – К. : НІСД, 2016. – 61 с. http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/AD-Teritor_alna-gromada-103fe.pdf
8. Jonassen C. T. Community Typology // Community Structure and Analysis. – N.Y.: Crowell, 1959. – 454 p.
9. Brieger W. R. Definitions of Community / William R. Brieger // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ocw.jhsph.edu/courses/SocialBehavioralFoundations/PDFs/Lecture10.pdf>
10. Безверхнюк Т. М. Система ресурсного забезпечення регіонального управління: концептуальні засади розбудови і механізми функціонування : автореф. дис.. на здоб. наук. ступ. д-ра наук з держ. управління : спец. 25.00.02 – механізми держ. управління / Т. М. Безверхнюк. – Одеса, ОРІДУ НАДУ, 2009. – 39 с.
11. Варцаба В. І. Управління регіональним розвитком: теорія і практика гармонізації цілей та інтересів влади, науки, бізнесу : монографія / В. І. Варцаба. – ІФНТУНГ, 2015. – 486 с.
12. Коваленко А.А. Розвиток виконавчої влади в Україні на сучасному етапі: Теорія і практика : Монографія. – Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. – 512 с. 306 с.
13. Дем'яненко Л. Добровільне об'єднання територіальних громад – позитивні зміни у сфері децентралізації влади / Л. Дем'яненко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=968:rozvitok-teritorialnikh-gromad&catid=8&Itemid=350

14. Ігор Коліушко: «В цьому році даються досить серйозні стимули для об'єднання сіл» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://hromadskeradio.org/2015/03/09/igor-koliushko-v-tsomu-rotsi-dayutsya-dosit-seryozni-stimuli-dlya-ob-yednannya-sil>
15. Остром Э. Управляя общим: эволюция институтов коллективной деятельности / Элино́р Остром ; пер. с англ. – М. : ИРИСЭН, Мысль, 2010. – 447 с.
16. Петренко В. П. Щодо ідентифікації процесу інтелектокористування в якості фундаментальної проблеми раціоналізації використання людством природних ресурсів планети / В. П. Петренко // Матеріали міжнар. наук.-практ. конференції «Економіка та управління в нафтогазовому комплексі України: актуальні проблеми, реалії та перспективи» (21–23 вересня 2016 р., м. Івано-Франківськ). – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. – С. 77–78.
17. Петренко В. П. Управління процесами інтелектокористування в соціально-економічних системах : наукова монографія / В. П. Петренко. – Івано-Франківськ : «Нова Зоря», 2006. – 352 с.
18. Петренко В. П. Інтелектуальні ресурси соціально-економічних систем: аспекти інноваційного управління : монографія / В. П. Петренко. – Івано-Франківськ : ПП Курилюк, 2009. – 196 с.
19. Петренко В. П. Концепція інтелектокористування як основа нової парадигми практичного менеджменту / В. П. Петренко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.icp-ua.com/ru/conference2>
20. Дзвінчук Д. І. Економіка знань і необхідні зміни в моделях лідерства / Д. І. Дзвінчук, М. О. Лютий, В. П. Петренко // Зб. наук. праць «Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії». – 2016. – Вип. 64. – С. 44–60.
21. Лютий О. В. Проблема лідерства в об'єднаних територіальних громадах / О. В. Лютий // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Публічне управління: проблеми та перспективи (28.10.2016 р., м. Харків). – Х. : ТОВ «Константа». – С. 184–189.

Р. М. Панасюк,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газа, г. Івано-Франківськ, Україна

О ЦЕЛЕСООБРАЗНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРИНЦИПОВ ЭЛИНОР ОСТРОМ ДЛЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕНЕДЖМЕНТ РЕСУРСОВ ОБЪЕДИНЕННЫХ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ГРОМАД УКРАИНЫ

Обосновывается целесообразность и необходимость использования известных принципов Элино́р Остром для управления ресурсами инновационных административных образований, возникающих в результате децентрализации системы публичного управления и администрирования, а именно - объединенных территориальных общин. Идентифицируются условия обеспечения необходимого территориальной общине рационального управления использованием ее ресурсного потенциала, необходимого для устойчивого развития и экономического благосостояния общества и большинства его членов, основанные на новых правилах организации использования общих ресурсов при общем участии в процессах принятия необходимых решений интеллекта всего населения. Продемонстрировано, что именно интеллект людей является тем природным ресурсом, который имеет доминирующее влияние на все другие составляющие живой и неживой природы территориальной общины и вызывает положительные/отрицательные, обратимые/необратимые, социальные/асоциальные изменения, в связи с чем первопричиной всех действий и влияния человеческих ресурсов на окружающую среду выступает интеллектуальная активность последних, а полученные в результате этой активности интеллектуальные продукты являются следствием их совместной умственной деятельности. Доказана необходимость формирования, внедрения и развития инновационных технологий организации партнерского сотрудничества между всеми субъектами - индивидуумами, которые относятся к местной власти, к бизнесу, к общественным, политическим и религиозным организациям, к местной интеллигенции и рядовых граждан, формирование новой управленческой культуры как тех кто управляет, так и тех кем управляют, формирования открытых партнерских отношений между представителями различных групп влияния со своими социальными, экономическими и экологическими целями и интересами путем их обязательного и на постоянной основе привлечения к социальным коммуникациям и формирования интегрального интеллекта общин, освоения новозибранными лидерами и представителями ключевых групп влияния территориальных общин современных интеллектоинтегрирующих и интеллектомотивирующих технологий и инструментов интеллектопользования.

Ключевые слова: община; территория; ресурсы; управление; интеллект; технология; результативность; эффективность; развитие; принципы; модификация.

R. Panasuk,

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk, Ukraine

ON THE ADVISABILITY OF USING PRINCIPLES ELINOR OSTROM FOR IMPROVING THE MANAGEMENT OF RESOURCES OF INTERFERRITORIAL SOCIETIES OF UKRAINE

The article substantiates the expediency and the necessity of using the well-known principles of Elinor Ostrom for managing resources of innovative administrative formations that are created as a result of decentralization of the system of public management and administration, United Territorial Communities in particular. The article identifies the conditions for providing the territorial communities with the needed good governance for the use of its resource potential which is needed for the sustainability, growth and economic prosperity of the community and the majority of its members, which are based on the new rules of management of the use of joint resources under the conditions of general participation of the intellect of the whole community in the process of taking the necessary decisions. It is demonstrated that the intelligence of the residents of the united territorial community is the natural resource that has a dominant influence on the use of all the other components of wildlife and inanimate nature within the territory of the territorial community and causes positive, negative, reversible and irreversible, social and asocial changes. That is

why intellectual activity of the members of the united territorial community the primary source and cause of all the actions and influences of human resources on the environment and the resources of the territorial community. The results of the intellectual activity of the members of the united territorial community, management bodies of the community and the key groups of interest in the community, the intellectual products are a consequence of the community's joint rational activity. It has been established that one of the conditions of successful decentralization is implementing procedures and standards of modern public policy, new models, techniques and technologies and instruments of public administration into the work of United Territorial Communities. The new practices, instruments and techniques should be adopted from developed democratic countries on the basis of active social communications and involvement of communities in co-management.

The necessity of formation and implementation and constant development of innovative technologies of organising the partnership and cooperation between all the subjects that represent the interests of a local government, business, public, political and religious organizations has been proven in the article. A new management culture has to be created between the management and its subjects, establishment of transparent and harmonized relationships has to be carried out between different groups of influence with social, economic and ecological goals and interest through obligatory and constant involvement of the groups and members of the local communities in social communications. There is a need of formation of an integral intellect of the community, development of intellect-integrating and motivating technologies and instruments within the management of territorial communities by the chosen leaders and representatives of key influence groups of communities.

The well-known principles of Elinor Ostrom have been modified for the use of joint intellectual resources of territorial communities of Ukraine with the orientation of those modified principles towards the improvement of processes and procedures of the use of intellect of local human resources of United Territorial Communities by their leaders and management bodies with the emphasis on the fact that the lack of experience of current leaders and management bodies of the United Territorial Communities in good management of resources of intellect of intellectual human resources should be eliminated by developing of special training programs and mass implementation of training of executives of management of United Territorial Communities and the provision of scientific and consulting conduct of their activity.

Key words: community; territory; resources; management; intellect; technology; effectiveness; development; principles; modification.

Рецензенти: *Коваль Г. В.*, д-р наук з держ. упр., професор;
Орленко М. В., канд. політ. наук.

© Панасюк Р. М., 2017

Дата надходження статті до редколегії 10.02.17